

Arbodienst exit?

Wanneer je, zoals ik, regelmatig werkgevers en adviseurs van werkgevers toespreekt over onderwerpen op het gebied van het arbeidsrecht en het sociaal verzekeringsrecht, dan weet je wel hoe de meeste werkgevers reageren op arbodiensten. Als een rode lap op een stier is de beste omschrijving. Meestal maak ik me er tijdens die spreekbeurten met een grapje van af: "Ja mijnheer, dan moet u maar een goede arbodienst zoeken. En als u die gevonden heeft, moet u het mij ook eens vertellen." Maar eigenlijk is het natuurlijk triest dat een beroeps-groep zo weinig draagvlak heeft bij zijn cliëntenkring.

De door de overheid voorgeschreven verplichte winkelnering gecombineerd met het feit dat een beperkt aantal grote arbodiensten in feite de markt verdeelt, zal daar een belangrijke oorzaak van zijn. Maar ook speelt een rol dat het nut van een groot deel van de vele arboregels, vaak blijkend bij gelegenheid van een ook al verplichte risico-inventarisatie en -evaluatie, door veel werkgevers niet wordt onderschreven. Zo herinner ik mij de laboranten van een studio waar -uiteraard in een donkere kamer- foto's ontwikkeld werden, die echter bij daglicht moesten werken. En tenslotte stuit het veel werkgevers tegen de borst dat arbodiensten op hun meest in het oog springende taak (de controle van het ziekteverzuim) voor werkgevers niet te controleren zijn, omdat zij zich kunnen verschuilen achter het medisch beroepsgeheim van de bedrijfsarts, dat verbiedt dat de bedrijfsarts aan de werkgever de medische gegevens prijs geeft die de werknemer hem bij de controle van het ziekteverzuim heeft moeten toevertrouwen.

Groot was dan ook de vreugde onder veel werkgevers toen het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen op 22 mei 2003 de door de Nederlandse wet verplicht gestelde aansluiting van werkgevers bij arbodiensten in strijd oordeelde met een Europese Richtlijn. De euforie werd nog vergroot door toenmalig staatssecretaris Rutten eraan toevoegde dat de helft van de arboregels overbodig was en wel op de helling kon.

Per 1 juli 2005 heeft Nederland zijn wetgeving in overeenstemming gebracht met de Europese Richtlijn. De vraag is echter of de blijdschap onder werkgevers wel gerechtvaardigd is. De uitspraak van het Europese Hof zag er vooral op dat aan werkgevers werd voorgeschreven om zich bij de preventie van arbeidsongeschiktheid te laten bijstaan door een arbodienst, terwijl de Richtlijn voorschreef dat het preventiebeleid juist zoveel mogelijk binnen het bedrijf zelf moest worden gevoerd. De externe arbodienst mocht daarbij alleen een rol hebben als binnen het bedrijf de deskundigheid voor het voeren van een preventiebeleid ontbrak. De uitspraak van het Europese Hof zag in elk geval niet op de door werkgevers vaak zo gehate begeleiding van het ziekteverzuim.

De wijzigingen in de Nederlandse wetgeving zien er op dat werkgevers zich voor het preventiebeleid allereerst laten bijstaan door 'deskundige werknemers', 'preventiemedewerkers'

genaamd. Elke werkgever dient per 1 juli 2005 een dergelijke preventiemedewerker aan te stellen. Vreemd genoeg zijn geen eisen gesteld waaraan die preventiemedewerker moet voldoen, behalve dan dat hij of zij bekend moet zijn met de specifieke arborisico's van het bedrijf. Cursusaanbieders zullen werkgevers echter binnenkort graag helpen om toch preventiemedewerkers op te leiden. Kleine werkgevers mogen trouwens zelf als preventiemedewerker optreden.

Bij de begeleiding van het ziekteverzuim, waar het veel werkgevers om te doen is, verandert ook wel iets. De verplichte inschakeling van de arbodienst verdwijnt inderdaad, maar er moet dan weer wel verplicht een contract met een zelfstandige gecertificeerde bedrijfsarts zijn. En zelfs dan is dat alleen nog mogelijk als de ondernemingsraad, of als die er niet is: de personeelsvertegenwoordiging, daarmee instemt. Veel kleine werkgevers zullen echter geen ondernemingsraad (willen) hebben en ook geen personeelsvertegenwoordiging. En of de verplichte aansluiting bij een arbodienst nu structureel zoveel verschilt van een verplicht contract met een gecertificeerde zelfstandige bedrijfsarts, is voor mij zeer de vraag. ■

Mr. J.P.M. van Zijl is advocaat te Tilburg.